

Český model
amerického kongresu

Obchodní a celní politika USA

Zpráva Výzkumné služby Kongresu

Martin Bican

1 Úvod

„Každý člověk žije směnou.“

Adam Smith

Už samotný vznik Spojených států je provázán s mezinárodním obchodem. Když několik odvážlivců sebralo kuráž a naházelo v Bostonu do moře anglický čaj, byl to i boj proti britskému kolonialismu a proti obchodní politice Britského impéria. Jaký je ale opravdu mezinárodní obchod. Je dobrý, špatný, vydělávají na něm někteří na úkor druhých? V tomto stručném přehledu se čtenář seznámí s mezinárodním obchodem, jeho pozitivními i negativními přínosy a dnešní pozicí mezinárodního obchodu v globalizovaném světě se zvláštním zaměřením na USA a změnu jeho politik.

2 Historie mezinárodního obchodu

Směna provázela lidstvo od počátku jeho vzniku. Před pěknou řádkou let lidstvo objevilo, že se každý může specializovat na to, v čem vyniká a všichni na tom vydělají. Jeden chodil lovit, druhý opracovával pazourek a třetí zpracovával kůže. Je důležité, že lovec nenechal druhého se třetím umřít hladu, druhý udělal nástroje pro prvního a třetího, a třetí nenechal své kumpány zmrznout. Nebyla to ale dobrosrdečnost, co je vedla k tomuto jednání. Byla to touha mít se lépe. Více toho ulovit, udělat více zbraní a nástrojů a mít lepší kožichy na sebe. Takto vznikl obchod. Nejprve výměnou zboží za zboží a později vznikla potřeba používat peníze.

Už v dávném starověku začali lidé toužit po zboží, které přesahovalo hranice jejich vesnice, města nebo státu. Se vznikem moderních států novověku se začalo čím dál tím více filozofů zajímat o mezinárodní obchod, jeho základy, a jak na něm ještě více zbohatnout. První skupinou filozofů byli merkantilisté. Ti prosazovali kladnou obchodní bilanci se zahraničím. Stát měl usilovat o co největší vývoz hotových výrobků a o co nejnižší dovoz. Dovážet pouze suroviny, zakázat jejich vývoz a hromadit zlato a drahé kovy utržené za vyvezené konečné statky v zahraničí. Toho se dosahovalo výrobními subvencemi a uvalování vysokých cel na finální výrobky z ciziny. Tato filosofie byla aplikována mocnostmi, které do svých kolonií vyvážely své zboží a z nich čerpaly cenné zdroje. Tato teorie měla zejména podporu tehdejších průmyslníků, kteří omezili konkurenci a zároveň získali novou poptávku¹.

Druhou skupinou novověkých filozofů byli fyziokraté a liberálové. Ti stáli na opačné straně a žádali, aby byl obchod osvobozen, neboť prý každý nejlépe ví, co je pro něho nejlepší. Představitelem liberalismu je zakladatel moderní ekonomie Adam Smith. Ve své knize Bohatství národů (1776) popisuje systém

¹ Jako typickou ukázkou merkantilismu nám poslouží tzv. Navigační acta (Navigation Acts). Ta zakazovala dovoz do anglických kolonií, pokud se loď neplavila z Anglie. Tyto zákony byly zaměřeny zejména proti holandským lodím, protože ty představovali největší britskou konkurenci té doby.

dělby práce (na známé výrobě hřebíků). Ukazuje, jak může dělba práce zefektivnit výrobu a přispět ke zvětšení bohatství. Kritizuje zde státní zásahy do ekonomiky. Liberalisté se zasazovali o vznik obchodních dohod s cílem snížit cla. Pokroků se dosahovalo postupně, ale s odstupem času liberalistické myšlenky aplikovalo stále více států².

Oba přístupy se v historii střídaly. Koncept liberalismu byl sice akceptován od vydání knihy Adama Smitha, státy si ale ponechávaly své celní ochrany proti zahraničním výrobkům, i když se cla velmi snížila v porovnání s úrovněmi protekcionistického (merkantilistického) 17. století. Jedním z největších pokroků k liberalizaci byl v roce 1913 tzv. Underwood Tariff Act, kdy administrativa Woodrowa Wilsona snížila cla. V té době činila cla největší část příjmů federální vlády, avšak 16. dodatek Ústavy povolil Kongresu vybírat federální daň z příjmů a tato daň tak nahradila nastalý výpadek.

Navzdory těmto krokům se po První světové válce rozmohla znovu horečka zavedení cel. Tato obchodní omezení trvala i za Velké deprese ve 30. letech 20. století. Omezení mezinárodního obchodu, kdy státy na sebe navzájem začaly uvalovat cla a znehodnocovat měnu³, byla později vnímána jako jedna z největších chyb v období krize. To vyústilo v tzv. Brettonwoodskou konferenci, na které se dohodnul vznik mezinárodních organizací, které měly zajistit hladší průběh mezinárodního obchodu. Po této konferenci vznikly IMF a WB, které měly pomoci s obnovou poválečné Evropy. IMF měl navíc strážit systém směnitelných kurzů. To mělo zabránit kompetitivní depreciaci⁴, která vedla ke snížení objemu mezinárodního obchodu až na jednu třetinu (!) v období od roku 1929 až 1932.

Byl plánován i vznik ITO (International Trade Organization), která měla mít za úkol postupně snižovat cla a odstraňovat mezinárodní obchodní bariéry (předchůdce WTO). Prezident Truman však věděl, že liberalismus nemá v Kongresu tolik zastánců, aby si byl jist, že ratifikace smlouvy o ITO projde. Zvolil tudíž cestu oklikou. Prezident totiž může přistoupit na mezinárodní úmluvy, ale nemůže bez souhlasu Kongresu vstoupit do mezinárodních organizací. Truman tedy nejprve vyjednal GATT⁵, která byla zamýšlená jako dočasné řešení a v podstatě přejímala text smlouvy o ITO s tou výjimkou, že nemohla obsahovat vynucující prostředky⁶. Po vzniku GATT byl vyjednan i vznik ITO, kdy se ale čekalo, jak dopadne ratifikační proces v USA a poté by byla smlouva postoupena parlamentům doma. Selhání

² Jako jeden z triumfů se uvádí Anglo-Francouzská obchodní dohoda z roku 1860. Francie se zavázala snížit cla na hranici 25% a na oplátku měla Francie volný přístup na britský trh (s výjimkou vín a tvrdého alkoholu).

³ V roce 1931 nejprve opouští zlatý standard UK a roku 1933 i USA, což vedlo k možnosti znehodnotit měnu.

⁴ Zavedení cel a devalvace měny, která opět vede k uvalení dalších cel a další devalvaci atd.

⁵ General Agreement on Tariffs and Trade – základní listinu WTO, kde jsou obsažena základní pravidla mezinárodního obchodu.

⁶ Proto bylo nejvyšší autoritou GATT slovní spojení „smluvní strany jednají společně“.

v komisi Sněmovny reprezentantů znamenalo selhání celé ITO. Až v roce 1995 vznikla organizace WTO, která je nyní autoritou v mezinárodním obchodě.

3 Výhody a nevýhody mezinárodního trhu

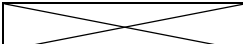
Popsali jsme si tedy stručně historii mezinárodního obchodu, ale teď se zaměříme na to, proč mezi sebou státy obchodují. Když budete hledat odpověď na tuto otázku, dříve či později narazíte na dvě teorie. Teorie absolutní a komparativní výhody trhu. Dále pak budou popsány některé nevýhody plynoucí z mezinárodního trhu, a proč jsou uvalována cla⁷ (nejčastější forma omezení) na produkty ze zahraničí. Samotná cla nedokáží sice vytvořit novou přidanou hodnotu, ale mohou mít odstrašující efekt. Je nutno pamatovat, že omezení, vždy poškozuje domácí spotřebitele, a proto jsou odvetná cla jen politickým gestem, stejně tak, jako např. ekonomické sankce.

3.1 Absolutní výhoda trhu

Absolutní výhodou trhu se rozumí situace, kdy jeden dokáže vyrobit věc efektivněji než druhý. Jako příklad můžeme uvést zemi A a zemi B, mezi kterými neprobíhá obchod. Obě země vyrábí pouze dva statky, a to jehněčí a topný olej. Země A dokáže za hodinu vyrobit 30 jednotek jehněčího, nebo 3 jednotky topného oleje. Země B naopak dokáže vyrobit pouze 8 jednotek jehněčího, ale na druhou stranu 6 jednotek topného oleje. Z pohledu ekonoma ani není důležité proč je stát A lepší u jehněčího a stát B u topného oleje.

Pokud by neprobíhala mezi zeměmi směna, musela by se každá spolehnout na vlastní produkci. Každá by např. 6 hodin vyráběla jehněčí a 2 hodiny topný olej. Země A by tedy vyrobila 180 jednotek jehněčího ($30 \cdot 6$) a 6 jednotek oleje ($3 \cdot 2$) a B by vyrobila 48 jednotek jehněčího ($8 \cdot 6$) a 12 jednotek oleje ($6 \cdot 2$). A má tedy absolutní výhodu ve výrobě jehněčího a B zase ve výrobě oleje.

Když obě země začnou směňovat zboží, které dokáží udělat levněji než druzí (udělají ho více za hodinu) vyprodukují obě více statků s využitím stejného kapitálu. Země A se přeorientuje na jehněčí a za 8 hodin ho vyrobí 240 jednotek a B bude vyrábět olej s produkcí 48 jednotek za stejný čas. Vidíme, že oba vyprodukovali dohromady o 12 jednotek jehněčího více a o 30 jednotek více oleje. Rozdělení práce zvýšilo efektivitu a při zachování kapitálů se zvýšila produkce. Poptávka po zboží na domácím trhu po jednom druhu zboží se uspokojí, zbytek se vyveze a za něj se nakoupí druhý produkt pro domácí užití.

	Před specializací	Po specializaci
---	-------------------	-----------------

⁷ Cla jsou přírážkou k ceně dováženého výrobku, kterou stejně ve výsledku zaplatí zákazník. Blíže viz na další straně. Jsou nejčastější formou omezení a GATT má také za cíl, aby byly jediným omezením. Dále existují např. dovozní, či vývozní kvóty atd.

	Jehněčí	Topný olej	Jehněčí	Topný olej
A	180	6	240	0
B	48	12	0	48
celkem	228	18	240	48

3.2 Komparativní výhoda trhu

Pochopit význam směny u absolutní výhody trhu je poměrně jednoduché. Co ale nemusí být zřejmé, je to, že i když je jeden horší v absolutní produkci všeho, může směna obohatit oba. Řekněme, že máme opět dva státy A a B. V obou státech se vyrábí pouze dvě věci, a to burbon a židle. Stát A dokáže vyrobit za hodinu 12 lahví burbonu nebo 10 židlí a stát B dokáže za hodinu vyrobit 10 lahví burbonu nebo 6 židlí. Na první pohled se může zdát, že stát A by vůbec neměl mít zájem obchodovat se státem B, protože je ve všem lepší. Opak je pravdou.

Oba státy budou 4 hodiny vyrábět burbon a pak 4 hodiny židle. Stát A bude mít na konci dne 48 ($12 \cdot 4$) lahví burbonu a 40 ($4 \cdot 10$) židlí. Stát B bude mít naopak jen 40 ($10 \cdot 4$) lahví burbonu a 24 ($6 \cdot 4$) židlí.

Pokud se ale koukneme na to, která země musí obětovat více jednoho pro produkci druhého, zjistíme, že stát A na výrobu jednoho burbonu musí obětovat $5/6$ ($10/12$) židle, a naopak B musí na jeden burbon obětovat $3/5$ ($6/10$) židle. Stát A musí na výrobu židle obětovat $6/5$ ($12/10$) burbonu a stát B $5/3$ ($10/6$) burbonu.

Jak je vidět, tak stát A musí pro burbon obětovat více ze židle než stát B a ten má tedy relativní (komparativní) výhodu při výrobě burbonu. Naopak pro výrobu židle musí B obětovat více než stát A. A má tedy výhodu při výrobě židle a B při výrobě burbonu.

Státy tedy budou vyrábět to, v čem mají větší výhodu a začnou směřovat to zboží, které druhý vyrábí hůře. A tedy začne vyrábět židle na plný úvazek a za den vyrobí 80 ($10 \cdot 8$) židlí a naopak B začne vyrábět pouze burbon a vyrobí ho 80 ($10 \cdot 8$).

	Vzájemné poměry statků v obou státech	
	Burbon	Židle
A	48	40
B	32	24
celkem	80	64

Státy nevyrobí větší celkové množství věcí (to proto, že je vždy efektivnější stát A v našem příkladu), i tak se ale vyplatí obchodníkům obchodovat mezi oběma zeměmi (část produkce budou stále kryty podniky z vlastního státu). Obchodníkům z A se i tak vyplatí prodávat židle státu B, protože jsou levnější, tj. za stejné množství mohou dostat více burbonu. Místo 1,2 lahve burbonu (48/40) ve státě A by mohli ve státě B dostat 1,5 lahve (32/24). Občanům státu A by tedy mělo být jedno, jestli jim burbon vyroste na polích z kukuřice, žita a pšenice nebo jestli ho dostanou jako opracované smrkové dřevo, které vyvezou někam, kde z něj udělají úplně stejnou pálenku jako v domácím lihovaru, směnou. Tento obchod by dále způsobil, že ceny burbon/židle by se ustálily na nové hodnotě někde mezi 1,2 a 1,5 burbonu/židli⁸. Tato teorie (stejně jako předchozí) pracuje s premisou, že práce je dokonale zaměnitelná v těchto dvou odvětvích, stejně tak, že se neprojevuje klesající mezní užitek ze statků, a že náklady na dopravu jsou zanedbatelné. Dále pro zjednodušení pracuje jen se dvěma státy a dvěma statky.

Pokud jsou zavedena cla, působí vždy proti efektivitě a rozdělení práce. Vybrané peníze navíc nemohou pokrýt ztráty vzniklé posunutím ceny nahoru, která z trhu vyžene některé spotřebitele a zároveň přiláká nové producenty, kteří mohou produkovat své zboží nákladněji právě o velikost cla⁹.

3.3 Negativní obchodní bilance

Negativní saldo obchodní bilance je často zmiňováno jako důvod, proč zavádět cla a podporovat domácí odvětví ekonomiky. Větší importy, než exporty jsou často trnem v oku politiků. Stejně jako merkantilisté, i dnešní protekcionisté argumentují tím, že je potřeba chránit domácí průmysl před konkurencí, aby nezkrachoval. Tento argument se často objevuje u rozvíjejících se ekonomik, kde se počítá s tím, že mladé odvětví ještě nemůže naplno využívat úspor z rozsahu, a tudíž by ho světová konkurence bez ochrany rozcupovala.

Dále se zmiňuje důležitost ochrany státu u rozvíjejících se zemí, které jsou závislé na vývozu úzkého okruhu statků. „Zničení“ jejich producentů konkurencí by mělo negativní dopad na zaměstnanost, a tudíž i na poptávku, pokud by poklesly příjmy domácností. Z tohoto důvodu GATT uděluje výjimku pro rozvíjející se státy¹⁰. Někteří liberální ekonomové však tvrdí, že ani ochrana před konkurencí nemůže fungovat. Může se totiž stát, že budou jen dotovány oblasti ekonomiky, které jsou i po dlouhé době pod ochrannými křídly státu, nekonkurenceschopné a neefektivní. Stát zkrátka může utopit náklady.

Negativní obchodní bilance byla zmiňována i prezidentem Trumpem v kampani, předcházející jeho zvolení. Objevovala se tvrzení, že pasivní obchodní bilance bere lidem práci, a že na USA ostatní státy

⁸ Blíže viz např.: JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8. Str. 295-299

⁹ Blíže viz např.: HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6. Str. 118-119

¹⁰ Článek XVIII GATT.

parazitují. Kde je ale pravda? Pokud se koukneme na celou platební bilanci, tj. k saldu obchodní bilance přičteme finanční účet, vyjde nám vždy nula. Z definice musí být platební bilance vždy rovna nule. Znamená to, že pokud vyvezeme zboží, zároveň s ním dovezeme zahraniční kapitál a obráceně. Vysoké importy tedy neznamenají nezbytně, že je země okrádána. Utržené dolary se totiž musí zpět vrátit¹¹. Většina se do ekonomiky vrátí právě v podobě kapitálu, to znamená, že si zahraniční vývozci (ti co dodají zboží na americký trh) koupí nějakou položku finančního účtu, jako je třeba dluhopis nebo akcie apod. Zvyšuje se kapitál v ekonomice. USA jsou velmi specifický trh s velkým deficitem v obchodní bilanci (dováží hodně zboží) a zároveň s velkým podílem cizího kapitálu (je atraktivní pro investory). Tato pozice je dána stabilitou americké ekonomiky, kdy investoři dávají své peníze tam, kde očekávají zisky. Zároveň americká ekonomika potřebuje mnoho kapitálu, protože na nové investice domácí kapitál nestačí. Atraktivita USA způsobuje deficit platební bilance, ale také zajišťuje příliv nového kapitálu.

4 Sociální aspekt

Jelikož v realitě není vše tak jako v teoriích, je nutno zmínit i sociální aspekty. Teorie předpokládají, že jakmile některé obory zaniknou, objeví se nové, které dají znovu lidem práci. To se ale stát nemusí, zejména kvůli malé sociální mobilitě a vzdělání některých pracovníků. Někteří nemusí najít uplatnění, protože jejich obor už není potřebný a přeškolení pro ně není dostupné. Může se také jednat o starší lidi, kteří těžko seženou práci jinde, kde by museli pracovat od píky a nemohou nabídnout své zkušenosti, protože dané zkušenosti již nejsou potřebné. Protiargumentem může být zkušenost se zánikem některých pozic, např. služebné mohly být nahrazeny díky automatizaci domácnosti.

5 Bezpečnostní rozměr

Dalším argumentem proti volnému obchodu může být bezpečnost, a to v případě, že by import důležitého zboží mohl ohrozit národní bezpečnost a strategická odvětví. Cla uvalená Donaldem Trumpem měla právě toto odůvodnění při zavádění omezení na ocel a hliník¹². Ačkoli byl tento krok podložen důvodovou zprávou U. S. Department of Commerce, opustil místo vrcholného poradce Gary Cohn (Trump zvýšil tarify více, než zpráva navrhovala). Bezpečnostní rozměr je také možno hledat ve

¹¹ Americký dolar slouží jako světová měna, a proto je po něm velká poptávka. Nemusí se tudíž vždy vrátit, protože je uložen na zásobní devizové účty např. centrálních bank. Jeho síla je odvozena od síly americké ekonomiky a také od síly, kterou nabyl od roku 1945 do roku 1973, kdy byl jako jediná měna volně směnitelný za zlato. Síla americké ekonomiky tudíž téměř znemožňuje americké přebytky obchodní bilance, protože vysoká poptávka po dolaru tlačí jeho ceny nahoru, což nenahrává exportérům, kteří za stejné množství dolarů musí dostat více zahraniční měny (nejsou tudíž tak výhodní).

¹² Trade Expansion Act (1962) umožňuje prezidentovi uvalit cla na strategické produkty bez souhlasu Kongresu. Právo uvalovat cla jinak přísluší dle Ústavy čl. 1 odd. 8 Kongresu.

větších podílech zahraničního vlastnictví (vývoz domácího kapitálu, jak bylo zmíněno v kapitole 3.3). I touto otázkou se Kongres zabýval např. v roce 2007¹³.

6 Duševní vlastnictví

Jako jeden z dalších argumentů pro zavedení cel byla uváděna nutnost bránit duševní vlastnictví¹⁴. Hlavně Čína je spojovaná s průmyslovou špionáží, organizovanou státem. Donald Trump se odmítá sejít se zástupci ČLR dokud nebude zajištěno ukončení krádeží technologií z USA. Tento argument souvisí i s bezpečnostním rozměrem a má i velkou váhu do budoucna. Pokud nebude zajištěna výrobcům dostatečná výhoda za inovaci, tj. výhoda oproti konkurenci, může být ohrožena ekonomika. Inovace musí být dostatečně odměňující pro výrobce. Tato forma nekalé konkurence, může vážně poškodit americký i celosvětový trh.

7 Americká obchodní politika

7.1 Historie

Vznik USA byl úzce svázán s vysokými cly. První cla byla zavedena kolem roku 1795, když tehdejší ministr financí Alexander Hamilton hřimal, že je potřeba chránit nerozvinutý americký průmysl. Období vysokých cel přetrvávalo s drobnými výkyvy až do roku 1833, kdy byla cla snížena, protože neprůmyslová Jižní Karolína odmítla uznat nové zvýšení z roku 1828¹⁵. Obecně by se dalo říci, že severní průmyslové části USA žádaly cla co nejvyšší, pro ochranu jejich průmyslu a naopak jižní státy byly proti, protože by jim snížená sazba cel snížila ceny.

Poměrně nízká hladina cel zůstávala až do propuknutí Občanské války. Pro financování válečné mašinérie, byla zavedena nová cla¹⁶. Na vysoké úrovni zůstala cla až do roku do roku 1913, kdy bylo v Ústavě ukotveno právo na vybírání daně z příjmů federální vládou. Jak je vidět na obrázku v příloze, přesunuly se tím příjmy federální pokladny. Příjmy z cla byly nahrazeny daní z příjmu.

Na časy s nízkým celním zatížením se začalo blýskat roku 1913, kdy vstoupil v platnost tzv. Underwood Tariff Act. Pod demokratickým presidentem W. Wilsonem se začínalo USA otevírat mezinárodnímu obchodu. Pokračování v těchto šlépějích však zmařila první světová válka, kdy byla opět zavedena cla. Po válce se již nepodařilo snížit nové zatížení oproti předválečnému období. Na začátku 20. let vstoupil v platnost Fordney - McCubert Tariff a poté na něj navázal ve 30. letech tzv. Smoot – Hawey Tariff Act.

¹³ Dostupné z: <https://www.cbo.gov/sites/default/files/110th-congress-2007-2008/reports/06-26-foreignholdings.pdf>

¹⁴ Ústava USA čl. 1. odd. 8 ukládá Kongresu povinnost bránit osobní a duševní vlastnictví.

¹⁵ Blíže viz např.: <https://www.britannica.com/topic/nullification-crisis#ref30294>

¹⁶ Land-Grant College Act (1862) a

Tato legislativa si kladla za cíl podpořit domácí výrobu (hlavně nově se rozvíjející chemický průmysl a zemědělství, které produkovalo obrovské množství potravin) za každou cenu a dosahovat kladné obchodní bilance. Evropa tímto ztratila obrovský trh, což zpomalilo poválečnou obnovu. Je to jeden z mnoha faktorů přispívajícím k Velké depresi 30. let, nehledě k tomu, že přispěla k celosvětovému nárůstu popularity nacionalistických myšlenek.

Po zvolení F. D. Roosevelta se obchodní politika USA snažila otočit kormidlem o 180°, avšak volání po liberalizaci tehdejšího obchodu nebylo vyslyšeno a roztočil se protekcionistický kolotoč - clo, devalvace a další clo s další devalvace měny. V roce 1934 alespoň prošel zákon, který opravňoval prezidenta vyjednávat dvoustranné smlouvy o snižování cel¹⁷.

Nový směr ve vývoji mezinárodního obchodu měl být nastolen na konferenci v Brettonwoods, když USA byly v podstatě jediným předkladatelem návrhů. Z vyjednávání nakonec vzešly nové instituce, a to IMF a WB. Velikým zklamáním, byl krach jednání o ITO. Jak již bylo zmíněno, tak původní plán na mezinárodní organizaci řešící úroveň cel (ITO) selhal a byl jen „provizorně“ nahrazen GATT. Úmluva stanovuje základní rámec pro mezinárodní obchod a snaží se překážky v obchodu omezit pouze na používání cel¹⁸.

V meziobdobí, než vzniklo WTO v roce 1995, se v USA urodila nová legislativa, která si kladla za cíl nějakým způsobem ovlivnit obchodní politiku. Jedním je sekce 232 Trade Expansion Act (1962) a druhým mnohokrát novelizovaný Trade Act (1974). První umožňuje prezidentovi uvalit cla a ostatní nutná opatření na zboží, které by ohrožovalo národní bezpečnost. A druhý má za cíl rozvíjet mezinárodní obchod, nezapomíná se však na bezpečnost a ochranu pracujících v USA. Obě dávají prezidentovi nové pravomoci.

Poslední etapou může být vytvoření WTO, jakožto organizace, která má rozvíjet mezinárodní multilaterální spolupráci a utváření nových dohod¹⁹. I přesto však zůstává pozice Kongresu velmi silná, protože mu podle Ústavy náleží práva týkajících se cel a mezinárodního obchodu²⁰. Navíc se WTO nachází momentálně v krizi, protože vláda USA blokuje jmenování nových soudců Appellate Body (odvolacího soudu a nejvyššího orgánu WTO, dohlížejícího na plnění závazků a smluv).

7.2 Současnost

Současná situace kolem prezidenta Trumpa je velmi specifická. Je nutno přiznat, že plní své předvolební sliby a odstoupil od dohody TPP a NAFTA. Jeho teze zní, že co není dostatečně dobré,

¹⁷ Reciprocal Trade Agreement Act (1934)

¹⁸ Obsah úmluvy dostupný např. z: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gatt47.pdf

¹⁹ Dohody WTO dostupné z: https://www.wto.int/english/docs_e/legal_e/legal_e.htm

²⁰ Veškerá legislativa ohledně mezinárodního obchodu se dá najít např. zde: <https://ustr.gov/about-us/trade-toolbox/trade-laws>

nahradíme něčím jiným. TPP byl označen za špatný a USA z něj vycouvalo. Bylo mu kladeno za vinu, že mnoho Američanů ztratí kvůli konkurenci ze zahraničí práci. Teorie sice tvrdí, že směna je pro ekonomiku pozitivní, ale vždy se musí na misky vah položit dvě hodnoty: zisk z mezinárodní směny (peněžní) a zisk z neúčastnění se ho (větší bezpečnost, ochrana vyšších morálních hodnot, ochrana lidí se špatným sociálním zázemím a slabou sociální mobilitou). U TTIPu se možná hodí podotknout, že zmenšení zapojení USA v Pacifiku, může mít vzhledem k mocenskému růstu Číny jiné, než jen ekonomické dopady. NAFTA byla na druhou stranu urychleně nahrazena novým partnerstvím USMCA. Ta je NAFTA v mnohém podobná, jsou zde ale výjimky třeba u zemědělských výrobků, aut, nebo rozšíření ochrany duševního vlastnictví na 70 let po smrti autora²¹. Donald Trump aktivně vystupuje v mezinárodním obchodu. Vyjednávání TTIP s EU by se mohlo po vyřešení situace kolem cel na ocel a hliník vrátit na stůl. Zdá se, že prezident využívá rád a hojně bilaterálních jednání. Na poli multilaterální (obecné) se zaměřuje hlavně při kritice Číny. Přístup může být dobrý, protože tvrdší vyjednávání jen dvoustranných dohod, může díky silné pozici vést k lepším podmínkám pro USA. Stejně tak můžeme vidět využívání exekutivních příkazů v mezinárodním styku místo ratifikace úmluv. Může se to jevit, jako obcházení Kongresu, ale nelze říci, že by byl v posledních letech sám (i prezidenti G. W. Bush a B. H. Obama využívali těchto „kliček“)²².

8 Závěr

Jak bylo popsáno výše, směna podporuje efektivnější přerozdělování zdrojů. Každý dosáhne největší efektivity, když se bude specializovat na to, v čem vyniká a bude se moci využít úspory z rozsahu²³. Proto samotná restriktivní opatření nikdy nemohou napomoci většímu bohatství. Je nutná opatrnost při aplikaci cel a jiných nástrojů zahraniční politiky, abychom nebyli svědky toho, co se stalo v minulosti. Když už je ale nutné jejich užití, je vždy důležité zvážit, jaké bude mít jejich uvalení konsekvence, protože nejspíše vyústí v odvetná opatření. Proto by měl Kongres zvážit, zda politiky prezidenta nezacházejí příliš daleko v ochranářství a naopak USA neškodí. I přes to, že prezident hraje v zahraniční politice první housle, je role Kongresu nepostradatelná. Přezkumu ze strany Kongresu mohou podléhat i dokumenty vlády o mezinárodním obchodě (jmenovitě National Security Strategy²⁴, U. S. Department

²¹ Více viz např.: <https://www.businessinsider.com/us-canada-mexico-trade-deal-usmca-nafta-details-dairy-auto-dispute-resolution-2018-10>

²² Ústava sice ve čl. 2 odd. 2 po prezidentovi požaduje souhlas 2/3 členů Senátu při dojednání mezinárodních dohod, avšak na exekutivní příkazy se toto ústavní právo nevztahuje. Tyto příkazy však mohou být zrušeny např. dalším prezidentem v úřadu, jak se to stalo třeba v případě Pařížské úmluvy. Dalšími formami schválení mezinárodní (ne)dohody mohou být např. Kongresové exekutivní příkazy, které potřebují kladný hlas prosté většiny Senátorů.

²³ Pro příklad uveďme článek z časopisu Fortune, o tom kolik stojí udělat si sandwich celý úplně sám. <http://fortune.com/2015/09/23/1500-sandwich-from-scratch/>

²⁴ <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>

of Commerce Strategic Plan²⁵, U. S. Treasury Strategic Plan²⁶, a jiné), ale i třeba úloha U. S. Court of International Trade²⁷, nebo Federal Trade Commission²⁸.

²⁵ https://www.commerce.gov/sites/default/files/us_department_of_commerce_2018-2022_strategic_plan.pdf

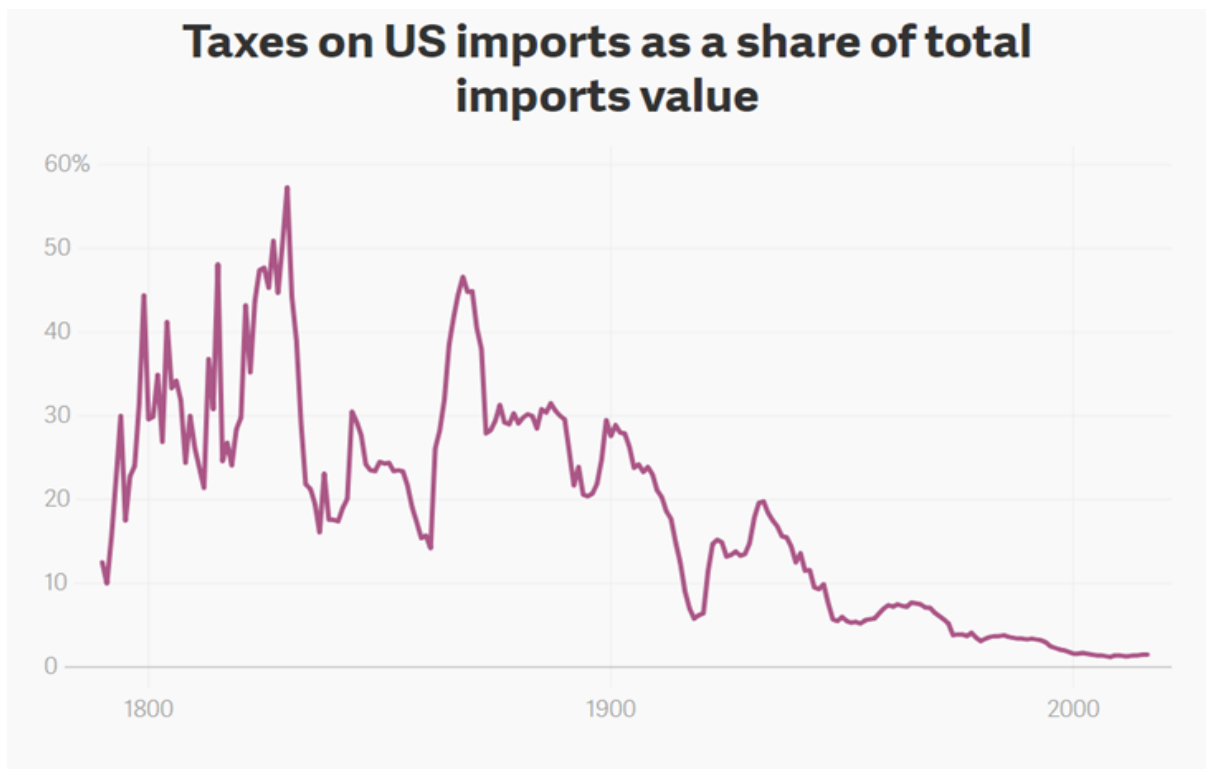
²⁶ https://www.treasury.gov/about/budget-performance/strategic-plan/Documents/2018-2022_Treasury_Strategic_Plan_web.pdf

²⁷ <https://www.cit.uscourts.gov/about-court>

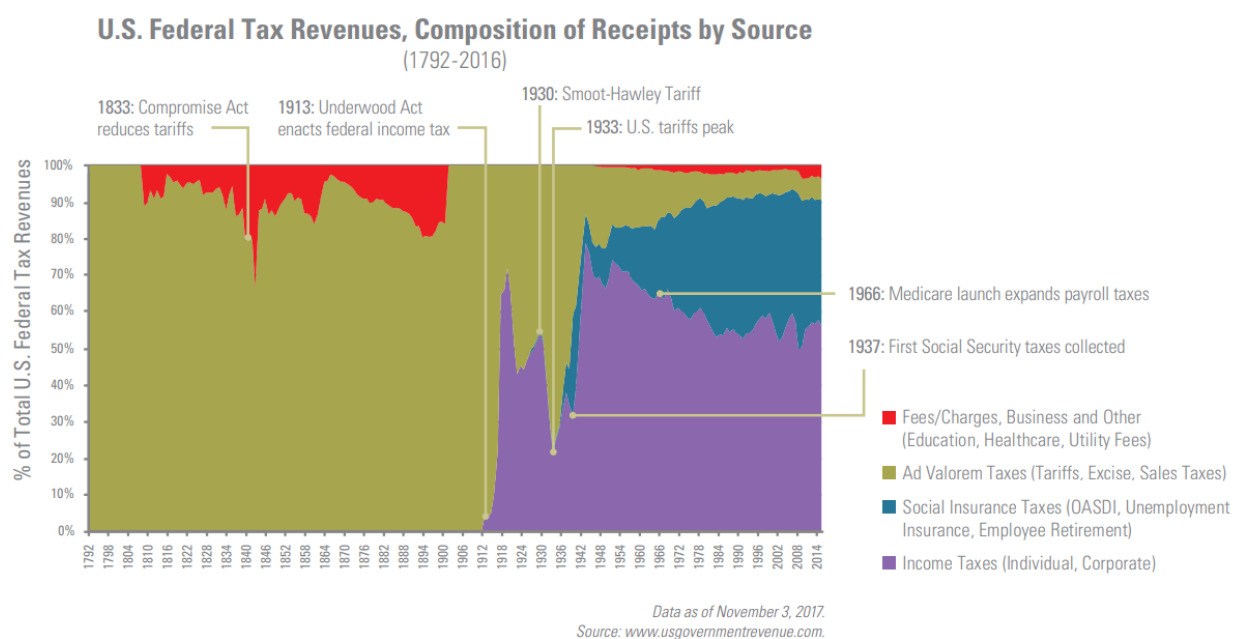
²⁸ <https://www.ftc.gov/policy/international>

9 Obrázková příloha

Zdroj: qz.com

Zdroj: www.bbh.com

10 Zdroje

JUREČKA, Václav a kolektiv. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6.

<https://www.investopedia.com/>

<https://www.britannica.com/>

<https://www.thebalance.com/>

<https://www.cnbc.com/>

<https://www.bbc.com/>

<https://www.businessinsider.com/>

<https://qz.com/1230399/a-history-of-tariffs-us-protectionism-in-one-230-year-chart/>

<https://www.britannica.com/topic/international-trade/State-interference-in-international-trade>

<https://www.britannica.com/topic/international-payment>

<https://www.investopedia.com/articles/forex/051415/pros-cons-strong-dollar.asp>

<https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vseobecna-dohoda-o-clech-a-obchodu-gatt-7160.html#!&chapter=2>

<https://www.commerce.gov/news/press-releases/2017/04/statement-us-secretary-commerce-wilbur-l-ross-jr-international-trade>

<https://www.cbo.gov/sites/default/files/110th-congress-2007-2008/reports/06-26-foreignholdings.pdf>

<https://www.bbh.com/en-us/insights/the-economy-and-markets-in-the-time-of-trump-q1-2017-20306>

<https://www.bbh.com/resource/blob/24800/da15fc56040d1884fa4c262ffd94591a/the-cycles-of-u-s--trade-policy-pdf-data.pdf>

<https://www.britannica.com/topic/20th-century-international-relations-2085155#ref32799>

<https://www.republicanviews.org/democratic-views-on-trade/>

<https://www.republicanviews.org/republican-views-on-trade/>

<https://ustr.gov/about-us/trade-toolbox/trade-laws>

<https://www.cnbc.com/2018/08/24/trade-war-tariffs-may-mean-prices-go-up-sales-go-down-jobs-are-lost.html>

https://www.treasury.gov/about/budget-performance/strategic-plan/Documents/2018-2022_Treasury_Strategic_Plan_web.pdf

https://www.commerce.gov/sites/default/files/us_department_of_commerce_2018-2022_strategic_plan.pdf

<https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>

<https://foreignpolicy.com/gt-essay/understanding-trumps-trade-war-china-trans-pacific-nato/>